

Bài 4

QUAN TÂM, CHĂM SÓC ÔNG BÀ, CHA MẸ, ANH CHỊ EM

I – MỤC TIÊU

1. HS hiểu :

– Trẻ em có quyền được sống với gia đình, có quyền được cha mẹ quan tâm, chăm sóc ; trẻ em không nơi nương tựa có quyền được Nhà nước và mọi người hỗ trợ, giúp đỡ.

– Trẻ em có bốn phận phải quan tâm, chăm sóc ông bà, cha mẹ, anh chị em trong gia đình.

2. HS biết yêu quý, quan tâm, chăm sóc những người thân trong gia đình.

II – TÀI LIỆU VÀ PHƯƠNG TIỆN

- Vở bài tập Đạo đức 3 (nếu có).
- Phiếu giao việc cho các nhóm HS dùng cho hoạt động 1 và hoạt động 3 tiết 1, nếu HS không có Vở bài tập Đạo đức 3.
- Các bài thơ, bài hát, các câu chuyện về chủ đề gia đình.
- Các tấm bìa nhỏ màu đỏ, màu xanh và màu trắng.
- Giấy trắng, bút màu.

III – CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY – HỌC CHỦ YẾU

Tiết 1

Khởi động : HS hát tập thể (hoặc nghe băng) bài hát *Cả nhà thương nhau*, nhạc và lời của Phan Văn Minh hoặc *Ba ngọn nến lung linh*, nhạc và lời của Ngọc Lễ.

– GV hỏi : Bài hát nói lên điều gì ?

– GV giới thiệu bài : Bài hát nói về tình cảm giữa cha, mẹ và con cái trong gia đình. Vậy chúng ta cần phải cư xử đối với những người thân trong gia đình như thế nào ? Trong tiết Đạo đức hôm nay chúng ta sẽ cùng nhau tìm hiểu về điều đó.

Hoạt động 1 : HS kể về sự quan tâm, chăm sóc của ông bà, cha mẹ dành cho mình.

* *Mục tiêu :* HS cảm nhận được những tình cảm và sự quan tâm, chăm sóc mà mọi người trong gia đình đã dành cho các em, hiểu được giá trị của quyền được sống với gia đình, được bố mẹ quan tâm, chăm sóc.

* *Cách tiến hành*

1. GV nêu yêu cầu : Hãy nhớ lại và kể cho các bạn trong nhóm nghe về việc mình đã được ông bà, bố mẹ yêu thương, quan tâm, chăm sóc như thế nào.

2. HS trao đổi với nhau trong nhóm nhỏ.

3. GV mời một số HS kể trước lớp.

4. Thảo luận cả lớp :

– Em nghĩ gì về tình cảm và sự chăm sóc mà mọi người trong gia đình đã dành cho em ?

– Em nghĩ gì về những bạn nhỏ thiệt thòi hơn chúng ta : phải sống thiếu tình cảm và sự chăm sóc của cha mẹ ?

5. GV kết luận : Mỗi người chúng ta đều có một gia đình và được ông bà, cha mẹ, anh chị em yêu thương, quan tâm, chăm sóc. Đó là quyền mà mọi trẻ em được hưởng. Song cũng còn những bạn nhỏ thiệt thòi, sống thiếu tình yêu thương và sự chăm sóc của gia đình. Vì vậy, chúng ta cần thông cảm, chia sẻ với các bạn. Các bạn đó có quyền được xã hội và mọi người xung quanh cảm thông, hỗ trợ và giúp đỡ.

Hoạt động 2 : Kể chuyện *Bó hoa đẹp nhất*

* *Mục tiêu :* HS biết được bốn phận phải quan tâm, chăm sóc ông bà, cha mẹ, anh chị em.

* Cách tiến hành

1. GV kể chuyện *Bó hoa đẹp nhất* (có sử dụng tranh minh họa)

Bó hoa đẹp nhất

Ly biết từ khi sinh em My, mẹ đã quên hẳn việc tổ chức sinh nhật cho mẹ. Nhưng sinh nhật của hai chị em thì bao giờ mẹ cũng nhớ.

Hôm nay là sinh nhật mẹ, Ly băn khoăn không biết nên tặng quà gì cho mẹ. Trong khi mẹ lúi húi nấu cơm dưới bếp, Ly bế em My ra ngõ chơi. Em My tụt xuống đất, chạy loăng quăng thích thú. Nó chỉ bông hoa râm bụt đỏ chói đòi chị hái. À phải rồi, mẹ rất yêu hoa mà ! Ly hái những bông hoa cúc đại mộc đầy bên đường xếp thành một bó. Bên cạnh những bông cúc trắng xinh xinh, Ly cài thêm những bông hoa râm bụt đỏ tươi rực rỡ. Hai chị em Ly vào nhà với bó hoa tặng mẹ ngày sinh nhật. Mẹ vui mừng ôm hai chị em vào lòng và nói : " Đây là bó hoa đẹp nhất mà mẹ được tặng đấy !".

HÀ HUY ANH

2. HS thảo luận nhóm :
 - Chị em Ly đã làm gì nhân dịp sinh nhật mẹ ?
 - Vì sao mẹ Ly lại nói rằng bó hoa mà chị em Ly tặng mẹ là bó hoa đẹp nhất ?
3. Đại diện từng nhóm HS trình bày kết quả thảo luận trước lớp.
4. Cả lớp trao đổi, bổ sung.
5. GV kết luận :
 - Con cháu có bốn phận quan tâm, chăm sóc ông bà, cha mẹ và những người thân trong gia đình.
 - Sự quan tâm, chăm sóc của các em sẽ mang lại niềm vui hạnh phúc cho ông bà, cha mẹ và mọi người trong gia đình.

Hoạt động 3 : Đánh giá hành vi

* *Mục tiêu* : HS biết đồng tình với những hành vi, việc làm thể hiện sự quan tâm, chăm sóc ông bà, cha mẹ, anh chị em.

* *Cách tiến hành*

1. GV chia nhóm, phát phiếu giao việc cho các nhóm và yêu cầu các nhóm thảo luận nhận xét cách ứng xử của các bạn trong các tình huống dưới đây :

a) Bao giờ sau bữa ăn, Hương cũng nhanh nhẹn rót nước, lấy tăm cho ông bà, cha mẹ. Những lúc rảnh rỗi, Hương còn nhổ tóc sâu, đọc báo cho ông bà nghe.

b) Sâm đang chơi với các bạn ở đầu ngõ thì thấy bà ngoại ở quê ra chơi. Sâm vội chạy đến lục túi bà tìm quà rồi quay lại chơi tiếp với các bạn.

c) Mấy hôm nay bố Phong bận việc ở cơ quan. Vừa ăn tối xong, bố đã phải ngồi vào bàn làm việc. Thấy vậy, Phong vặn nhỏ ti vi và dỗ dành em bé để em khỏi vào quấy bố.

d) Hôm nay bố mẹ đi làm vắng, chỉ có Linh ở nhà trông em. Linh mãi chơi nhảy dây với bạn để em bé ngã sưng cả trán.

đ) Thấy mẹ bị ốm, Hồng không đi chơi. Em quanh quẩn bên mẹ : lúc rót nước, lúc lấy thuốc, lúc lại thay khăn chườm trán cho mẹ,...

2. HS thảo luận nhóm.

3. Đại diện các nhóm trình bày (mỗi nhóm trình bày ý kiến nhận xét về một trường hợp).

4. Cả lớp trao đổi, thảo luận.

5. GV kết luận :

– Việc làm của các bạn : Hương (trong tình huống a), Phong (trong tình huống c) và Hồng (trong tình huống đ) là thể hiện tình thương yêu và sự quan tâm, chăm sóc ông bà cha mẹ.

– Việc làm của các bạn Sâm (trong tình huống b) và Linh (trong tình huống d) là chưa quan tâm đến bà, đến em nhỏ.

6. GV hỏi thêm : Các em có làm được các việc như bạn Hương, Phong, Hồng đã làm để thể hiện sự quan tâm, giúp đỡ ông bà, cha mẹ không ? Ngoài những việc đó ra, các em còn có thể làm được những việc nào khác ?

Hướng dẫn thực hành

– Sưu tâm các tranh ảnh, bài thơ, bài hát, ca dao, tục ngữ, các câu chuyện,... về tình cảm gia đình, về sự quan tâm, chăm sóc giữa những người thân trong gia đình.

– Mỗi HS vẽ ra giấy một món quà em muốn tặng ông bà, cha mẹ, anh chị em nhân ngày sinh nhật. Ví dụ : kính cho ông, khăn quàng cho bà, điểm 10 cho mẹ, quần áo hoặc sách, truyện cho anh chị em,...

Tiết 2

Hoạt động 1 : Xử lí tình huống và đóng vai

* *Mục tiêu* : HS biết thể hiện sự quan tâm, chăm sóc những người thân trong những tình huống cụ thể.

** Cách tiến hành*

1. GV chia nhóm, yêu cầu mỗi nhóm thảo luận và đóng vai một tình huống sau :

Tình huống 1 : Lan ngồi học trong nhà thì thấy em bé đang chơi trò chơi nguy hiểm ở ngoài sân (như trèo cây, nghịch lửa, chơi ở bờ ao,...)

Nếu em là bạn Lan, em sẽ làm gì ?

Tình huống 2 : Ông của Huy có thói quen đọc báo hằng ngày. Nhưng mấy hôm nay ông bị đau mắt nên không đọc báo được.

Nếu em là bạn Huy, em sẽ làm gì ? Vì sao ?

2. Các nhóm thảo luận chuẩn bị đóng vai.

3. Các nhóm lên đóng vai.

4. Thảo luận cả lớp về cách ứng xử trong mỗi tình huống và cảm xúc của mỗi nhân vật khi ứng xử hoặc nhận được cách ứng xử đó.

5. GV kết luận :

– *Tình huống 1* : Lan cần chạy ra khuyên ngăn em không được nghịch dại.

– *Tình huống 2* : Huy nên dành thời gian đọc báo cho ông nghe.

Hoạt động 2 : Bày tỏ ý kiến

** Mục tiêu*

– Củng cố để HS hiểu rõ về các quyền trẻ em có liên quan đến chủ đề bài học.

– HS biết thực hiện quyền được tham gia của mình : bày tỏ thái độ tán thành những ý kiến đúng và không đồng tình với những ý kiến sai.

** Cách tiến hành*

1. GV lần lượt đọc từng ý kiến, HS suy nghĩ và bày tỏ thái độ tán thành, không tán thành hoặc lưỡng lự bằng cách giơ các

tấm bìa màu đỏ, màu xanh hoặc màu trắng (hay bằng những cách khác).

Các ý kiến :

a) Trẻ em có quyền được ông bà, cha mẹ yêu thương, quan tâm, chăm sóc.

b) Chỉ có trẻ em mới cần được quan tâm, chăm sóc.

c) Trẻ em có bốn phận phải quan tâm, chăm sóc những người thân trong gia đình.

2. Thảo luận về lí do HS có thái độ tán thành, không tán thành hoặc lưỡng lự.

3. GV kết luận :

– Các ý kiến a, c là đúng.

– Ý kiến b là sai.

Hoạt động 3 : HS giới thiệu tranh mình vẽ về các món quà mừng sinh nhật ông bà, cha mẹ, anh chị em.

* *Mục tiêu :* Tạo cơ hội cho HS được bày tỏ tình cảm của mình đối với những người thân trong gia đình.

* *Cách tiến hành*

1. HS giới thiệu với bạn ngồi bên cạnh tranh vẽ các món quà mình muốn tặng ông bà, cha mẹ, anh chị em nhân dịp sinh nhật.

2. GV mời một vài HS giới thiệu với cả lớp.

3. GV kết luận : Đây là những món quà rất quý vì đó là tình cảm của em đối với những người thân trong gia đình. Em hãy mang về nhà tặng ông bà, cha mẹ, anh chị em. Mọi người trong gia đình em sẽ rất vui khi nhận được những món quà này.

Hoạt động 4 : HS múa hát, kể chuyện, đọc thơ,... về chủ đề bài học

* *Mục tiêu :* Củng cố bài học.

** Cách tiến hành*

- HS tự điều khiển chương trình, tự giới thiệu tiết mục.
- HS biểu diễn các tiết mục (đan xen các thể loại).
- Sau mỗi phần trình bày của HS, GV nên yêu cầu HS thảo luận chung về ý nghĩa của bài thơ, bài hát đó.

Kết luận chung : Ông bà, cha mẹ, anh chị em là những người thân yêu nhất của em, luôn yêu thương, quan tâm, chăm sóc và dành cho em những gì tốt đẹp nhất. Ngược lại, em cũng có bổn phận quan tâm chăm sóc ông bà, cha mẹ, anh chị em để cuộc sống gia đình thêm hoà thuận, đầm ấm, hạnh phúc.